

**A HATÁRVADÁSZ SZÁZADOK RENDVÉDELMI ALKALMAZÁSÁNAK
ÚJ LEHETŐSÉGEI A HATÁRŐRSÉG ÉS A RENDŐRSÉG
INTEGRÁCIÓJÁT KÖVETŐEN**

A Magyar Határőrség hosszú távú stratégiai tervében megfogalmazottak alapján – a politikai döntésnek megfelelően – 2008. január 1-től a Magyar Köztársaság Rendőrsége szervezetében hajtja végre a komplex biztonság megteremtésére irányuló feladatrendszerét.

A Határőrség és Rendőrség szervezeti integrációja során a rendvédelmi szerveknek továbbra is folyamatosan biztosítani szükséges az unió és schengen által elvárt határbiztonságot, amellyel ki kell egészíteni a jelenlegi rendőrségi feladatrendszert.

A törvény hatályba lépését követően a határőröket megilletik mindazon jogok és kötelezettségek, amelyekkel a rendőrök rendelkeznek.

Tanulmányomban a határőrség mobil erejének, a határvadász századoknak komplex rendészeti alkalmazási lehetőségeit kívánom bemutatni, képet adva a határőr és rendőri vezetőknek a századok jövőbeni alkalmazási lehetőségeit illetően. Külön figyelmet szentelek a határvadász századok alkalmazása során ható főbb elvek hatásainak.

Az új, integrált rendőrségi szervezetben a határvadász századok alkalmazása⁵³ rendkívül szerteágazó lehet, hiszen a jelenlegi határellenőrzési és idegenrendészeti feladatokon kívül, a tevékenységrendszere számos elemmel bővíthet. Ezeket a lehetőségeket kívánom – a teljesség igénye nélkül – felvillantani.

⁵³ A továbbiakban is a határvadász század megnevezést alkalmazom, hiszen nincs döntés az integrált szervezetben létrehozandó új szervezet megnevezéséről.

Biztonság, határrendészet, rendvédelem

A biztonság⁵⁴ - a biztonságpolitika fogalomkörének teljes tisztázása nem a tanulmány tárgya, de komplex jellege miatt a kutatók körében elfogadott, hogy az összetevőit egy rendszerként kell kezelni. A biztonság megteremtése iránti igény az európai unióban közös követelménnyé lépett elő, amelyet a költségtakarékosabb, de hatékonyabb működéssel kell biztosítani, amely nem nélkülözheti az uniós és hazai rendvédelemi szervek⁵⁵ közös, egy rendszerben történő alkalmazásának szükségességét.

A biztonság és a megteremtésére vonatkozó, szervezetek közötti együttműködés

A jelenleg hatályos törvények és jogszabályok betartása és betarttatása biztosítja a Magyar Köztársaság biztonságát. A tanulmány tárgyához kapcsolódóan, az 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről (továbbiakban: Hőr. tv.) 37. § (1) alapján, a Határőrség jogszabályban meghatározott feladatok végrehajtása során - jelenleg - együttműködik a Magyar Honvédséggel, a Rendőrséggel, a Vám- és Pénzügyőrséggel, a menekültügyi, továbbá az idegenrendészeti hatóságokkal, a katasztrófavédelmi szervekkel, a büntetés-végrehajtás szerveivel, a nemzetbiztonsági szolgálatokkal, a környezetvédelmi és a természetvédelmi hatóságokkal és más állami szervekkel, valamint a helyi önkormányzatokkal és azok hivatalaival, a gazdálkodó szervezetekkel, a társadalmi szervezetekkel, a természetes személyekkel és azok közösségeivel.

Az új Rendőrségi törvény tervezete már tartalmazza azokat az új elemeket és feladatokat, amelyek szabályozása a szervezeti integrációból adódóan szükséges és elkerülhetetlen.

A várható szervezeti módosítások (Rendőrség - Határőrség integrációja) következtében a biztonságért felelős szervezetek köre, szervezeti felépítése, tevékenységrendszere, megnevezése változik, kibővül, de a komplex biztonság megteremtésére vonatkozó feladatok változatlanul maradnak, ezen feladatokat kell majd az új rendőri szervezetnek hatékonyan megoldania.

⁵⁴ A biztonság nehezen meghatározható fogalom. A "biztonság" szó latin megfelelője a "securitas sine cura" ("securitas" ill. "securus", két összetevője "sine=nélkül", és "cura=aggodalom/félelem". A biztonság legegyszerűbb megközelítésben a fenyegetettség nélküli állapotot, vagy bármiféle veszélyeztetettség hiányát értjük. Más megfogalmazásban a biztonság mindazoknak a céloknak, feladatoknak és eszközöknek a rendszere, amelyek felhasználásával csökkenthető a fenyegetettség és/vagy hatékonyan elhárítható bármiféle veszélyhelyzet. A biztonság fogalmának meghatározásakor számolnunk kell azzal, hogy az másként értelmezhető az egyén, az állam illetve a nemzetközi közösség szintjén." [Biztonsagpolitika.hu Team](http://www.biztonsagpolitika.hu), 2004-2006. URL: <http://www.biztonsagpolitika.hu>

A biztonság fogalmának meghatározása az utóbbi időkben jelentősen átalakult, kiszélesedett, de alapvető tartalma nem változott. „A biztonság a veszélyektől, vagy bántódástól mentes, zavartalan állapot”. Magyar Értelmező Kéziszótár. Akadémiai Kiadó 1987. 139. p.

⁵⁵ Rendvédelmi szervek azok a szervezetek, amelyeket a törvények felhatalmaznak arra, hogy a jogrend betartását erősítsék (ha szükséges kényszerítő eszközökkel, fegyverhasználattal) alkalmazásával is biztosítsa. A szerző megjegyzése.

A rendészet, a határrendészet és a rendvédelem értelmezése

A rendészet fogalmának meghatározása során a „Jogi lexikon” megfogalmazását tartom a legpontosabbnak.⁵⁶ A kutatók jelentős része Dr. Számel professzor definícióját⁵⁷ ismeri el, melyet én is elfogadok.

A téma szempontjából érdemes megvizsgálni a határrendészet kérdéskörét. A határrendészet több nézőpontból is vizsgálható, melyek szerint az jogi-, tevékenységi kategória és szervezet is:

- Jogi kategória, mert vonatkozik rá az államhatárral összefüggő minden jogszabály;
- Tevékenységi rendszer, melynek különböző alrendszerei vannak, például a határellenőrzés (határőrizet, határforgalom ellenőrzés), az idegenrendészeti feladatkör, hatósági és szakhatósági tevékenység stb.;
- Szervezet, melynek alrendszerei végrehajtják a tevékenységi rendszerben felsorolt tevékenységi formákat.

A rendvédelem meghatározása Dr. Parádi József a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnökének megfogalmazása szerint: „A rendvédelemhez tartozónak tekintjük valamennyi állami és önkormányzati, a rendfenntartásra specializálódott fegyveres szervezetet. E testületek struktúráját, diszlokációját, feladataikat, működésüket, jogi meghatározottságukat, felszereltségüket, személyi állományuk képzési, szociális, gazdasági és erkölcsi helyzetét is a fogalom részének tartjuk. A fogalomkör integráns részének tekintjük továbbá ezen testületek vezetését, irányítását, szolgálati metodikáját, az együttműködést, továbbá a szimbólumrendszerüket”.⁵⁸

A magyarországi európai uniós külső és belső határok helyzete

Magyarország államhatárának hossza 2242,603 km, amely hét határviszonylatot foglal magában. Szomszédaink közül Szlovákia, Ausztria és Szlovénia és Románia tagja az európai uniónak.

A teljes jogú schengeni csatlakozás után (2008. január 1), az állandó és ideiglenes „schengeni külső határszakasz” hossza számottevő, 1103,528 km lesz, amely határszakasz hatékony ellenőrzését csak a létszámban és technikailag jól ellátott határrendészeti kirendeltségek és a határellenőrzési rendszer második lépcsőben diszlokáló határvadász századok tudják megbízhatóan ellenőrizni. Az előzetes tervek alapján, a külső határokon diszlokáló végrehajtó határőr állomány szervezeti és feladatrendszere nem változik.

⁵⁶ „az az állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére, a közvetlenül zavaró magatartás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul, s amelyet erre rendelt rendészeti, közigazgatási szervek fejtenek ki.” Jogi lexikon. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Bp. 1999. 520. o.

⁵⁷ „Rendészet a közigazgatás egyik ága. Olyan állami tevékenység, amely a közrend megzavarásának megelőzésére a közvetlenül zavaró hatás megakadályozására és a megzavart rend helyreállítására irányul.” DR. NAGY György: Három tanulmány a határrendészet kérdésköréből. Jegyzet. ZMNE. Bp. 2000. J 1442. 12. o.

⁵⁸ Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapja www.mrszki.hu/SZBMRTT/SZBMRTT.html

Az Európai Unió egyik legfontosabb alapjoga a személyek, szállítmányok a szolgáltatások szabad mozgásának biztosítása. Az uniós belső határokon a teljes jogú schengen csatlakozás után a határforgalom ellenőrzés megszűnik, ezzel megszűnik a határvonal visszatartó szerepe, biztonsági deficit keletkezik, amelyet az ún.: kompenzációs intézkedések bevezetésével⁵⁹ kell kezelni az uniós országoknak.

Nagyon fontos a határellenőrzésben résztvevő hazai és szomszédos szervek közötti folyamatos együttműködés és információcsere, melyhez nagymértékben hozzájárul a Közös Kapcsolattartási szolgálati Helyek és a Fókuszponti Irodák létrehozása.

A határvadász századok integrált rendvédelmi alkalmazásában ható néhány legfontosabb elv érvényesülése

A határrendészetben ható elvek

A Határőrségnél a tudomány művelői közül többen kutatták a határrendészetben és a Magyar Határőrség szolgálati tevékenységeiben ható elvek érvényesülésének kérdéseit. A kutatók a határőrség szolgálati tevékenységeinek megfelelően több oldalról közelítették meg a témát és mindannyian arra a következtetésre jutottak, hogy a határrendészetet ellátó szervezet összetevékenységében ható törvényszerűségekre építve léteznek általános és specifikus elvek, melyek érvényesülése kimutatható az egyes **szolgálati tevékenységek során**.

Ezek közül - a továbbiakban a témával kapcsolatos - néhány általános elv érvényesülésére irányítom rá a figyelmet.

A határvadász századok integrált rendvédelmi alkalmazásában ható néhány legfontosabb általános elv

A határ- és közbiztonsági rendszer felépítéséből adódóan nyilvánvaló, hogy szükség van a biztonsági rendszer statikus elemein túl egy, a veszélyeztetett viszonylatba (területre) átvezényelhető csapaterő rendszerben tartására, szükség esetén a szolgálati rendszer megerősítésére, egyéb feladatok végrehajtására. Bizonyított, hogy a határvadász századok alkalmazása esetében is érvényesült *a mindenkori közrendvédelmi-közbiztonsági- határhelyzet és az erő-eszköz alkalmazás összhangjának az elve*. Ennek az általános elvnek a figyelembevétele elengedhetetlen a határvadász századok „gazdaságos” működtetéséhez. Minden esetben indokolt összevetni és mérlegelni a mindenkori biztonságot fenyegető veszélyeket, a közrendvédelmi közbiztonsági helyzetét az illetékességi területen, annak megfelelően szükséges meghatározni a csapaterő létszámát és tevékenységrendszerét.

⁵⁹ határon átnyúló üldözés; határon átnyúló figyelés; SIS működtetése; összekötő tiszti rendszer működtetése; a szállítóvállalatok felelőssége; jogharmonizáció; *a rendészeti szervek tevékenységének összhangolása*.

Dr. Sándor Vilmos a határőrizetben *az idő és térbeni folyamatosság elvének*⁶⁰ három síkját különbözteti meg, melyeket bizonyítottnak ismernek el és melynek mindhárom területe eredményesen adaptálható a rendvédelmi szervek tevékenységére.

Jogi értelmezés alapján⁶¹ törvényi szabályozás írja elő a rendvédelmi szervek alkalmazásának lehetőségeit.

A rendészeti szervek az ország teljes területén képviseltetik magukat, azok bármikor és bárhol alkalmazhatóak⁶² a rendészeti feladatkörben meghatározottak végrehajtására, az ország egész területén igénybe vehetőek, ezáltal biztosítható az időben és térben folyamatos tevékenység.

A határvadász századok határrendészeti alkalmazása során érvényesül a *szervezet és a tevékenységi rendszer mély felépítésének elve*.⁶³ A mély felépítés elvének értelmezése során az erők-eszközök egymás mögötti tagolt többvonalas, többlépcsős elhelyezését, alkalmazását értjük. Ez az elv különösen a határellenőrzésben a schengeni külső határok mellett jut érvényre.

A szervezett bűnözés, az államhatárral kapcsolatos jogsértő cselekmények számának növekedése, a Rendvédelmi szervek számára rendelkezésre álló erők-eszközök mennyiségi és minőségi behatóroltsága miatt, fokozott figyelmet érdemel *a meglepés elvének* az érvényesítése, hiszen ennek az elvnek az eredményes alkalmazása a jelen határellenőrzési, közrendvédelmi- közbiztonsági rendszer eredményességét nagyon jelentős mértékben befolyásolja.

Az aktivitás elvének alkalmazása nem más, mint a rendvédelmi erők arra irányuló folyamatos tevékenysége, hogy megismerjék a „másik oldal” módszereit, lehetőleg megelőzzék a jogellenes cselekményeket elkövetők tevékenységét és folyamatos ráhatást fejtsenek ki irányukba.

Bizonyított *a manőverezés elvének létezése*, mely elv érvényesítésének feltételei közé tartozik az összeköttetés és a mobilitás biztosítása (pl. EDR rendszer, mobiltelefonok, informatikai eszközök, a csapaterő szállítására alkalmas buszok, vagy terepjáró mikrobuszok, terepjárók, motorkerékpárok és rendszerbe állítása).

Kiemelkedően kezelendő az *együttműködés elve* alkalmazása a rendvédelmi szervek és részeik közös tevékenységében. A korszerű vezetéselmélet egyik legfontosabb elvnek tekinti a kooperáció kérdését, mely napjaink rendvédelmének egyik meghatározó eleme. Kiemelt figyelmet érdemel az együttműködő erők alkalmazása során a kölcsönös előnyök kihasználása és ezáltal a hatékonyság növelése.

⁶⁰ „Az időbeni és térbeni folyamatosság elve DR. SÁNDOR Vilmos: A határrendészetet ellátó szervezetek összeváltóságában ható törvényszerűségek és általános elvek. ZMNE. Nyt. sz.: J 1190. 1995. 25. o.

⁶¹ „Az első a jogi sík, a jogi értelmezés, az idő és térbeni folyamatosság jogi megközelítése.” Uo. 25. o.

⁶² „A második a határrendészetet ellátó szervezet, vagyis a Határőrség erői-eszközei elhelyezkedésének, diszlokációjának idő és térbeni folyamatosságára vonatkozó értelmezés.” Uo. 25. o.

⁶³ „A harmadik értelmezés az alkalmazás vagy a tevékenység síkja.” DR. SÁNDOR Vilmos: A határrendészetet ellátó szervezetek összeváltóságában ható törvényszerűségek és általános elvek. ZMNE. Nyt. sz.: J 1190. Bp. 1995. 25. o.

Az állomány magas szintű szakmai, erkölcsi, tudati, fizikai és pszichés felkészítésének elve érvényesítése az állomány előzetes kiválasztásával, a szakszerű felkészítéssel biztosítható.

A rendvédelmi szervek erőinek, eszközeinek alkalmazása során is kiemelt figyelmet indokolt fordítani az ésszerű takarékosagra mind a materiális, mind a humán szféra tekintetében. Az a kívánatos állapot, amikor a feladat sikeres végrehajtására fordított anyagi és humán energia, arányban áll az elért siker nagyságával. Mindezek alapján érvényesíteni szükséges a rendvédelmi szervek tevékenysége során a *magas fokú logisztikai biztosítása és az ésszerű takarékoság közötti összhang megteremtésének elvét.*

A jövő rendvédelmi szerveinek tevékenységében érvényre jut az az általános elv, mely alapján *a végrehajtott rendészeti intézkedések az állampolgárok napi életét a szükségesnél nagyobb mértékben nem zavarhatják meg.* Az állampolgárok számára világossá kell tenni azt, hogy a Rendőrség tevékenysége aktívan hozzájárul a „biztonság” fenntartásához. Ennek az elvnek a betartása során kiemelt figyelmet követel a szelektív és differenciált ellenőrzések⁶⁴ végrehajtására való törekvés megvalósítása.

A határvidék századok szervezeti felépítése

Az integrált rendőrségi szervezetben, a feladatrendszerű megközelítésből kiindulva a határvidék század meghatározása a következő lehet: *a határvidék (bevetési) század az államhatár rendészeti a közrendvédelmi- közbiztonsági feladatokat ellátó állandó-, vagy ideiglenes jelleggel működő, hivatásos állományból összeállított, speciálisan-, illetve többirányú alkalmazásra felkészített, hierarchikusan felépített, olyan kötelék, amely azonnali alkalmazhatósággal képes a tervezett és váratlan feladatok megoldására.*

A Határőrség jelenlegi szervezete a jogszabályokban meghatározott feladatok végrehajtását biztosító szolgálati ágakra és szolgálatokra tagozódik. A Belügyminiszter 40/2001. (XII.23.) BM rendelete a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról 4.§. (2). bekezdés e) pontja alapján a határvidék századok a bevetési szolgálati ághoz tartoznak.⁶⁵ A „schnegei külső” határokon diszlokáló végrehajtásban résztvevő határrendészeti kirendeltségek struktúrája nem változik. A Határőrizeti törvény 35.§. meghatározza, hogy a határőr erők kötelékben a határterületen⁶⁶ és határterületen kívül⁶⁷ milyen feladatok végrehajtására alkalmazhatók. A feladatrendszer tervezett változtatása miatt a jogszabályok módosítása szükséges.

⁶⁴ Szelektív, differenciált ellenőrzés: a személy, jármű és szállítmányok ellenőrzése a meghatározott irányban, időben, az utas- és járműkategóriákra vonatkozóan, a rendelkezésre álló információk és gyanúkok figyelembevételével végrehajtott ellenőrzési módszer, mely végrehajtásának tartalma és terjedelme különböző lehet.

⁶⁵ „A bevetési szolgálat biztosítja a határőrségi feladatok végrehajtásához szükséges erőösszpontosítást, manőverező készséget, valamint az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények komplex mélységi ellenőrzésének végrehajtását, illetve összehangolását, továbbá tartalék erőként a váratlan helyzetek kezelését” A belügyminiszter 40/2001. (XII.23.) BM rendelete a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról 4.§. (3). bekezdés a) pontja.

⁶⁶ „határterületen a Határőrizeti törvény 21.§-ban és a 22.§ (1) bekezdésének a), b), c), e), f), g), és i)” pontjaiban meghatározottak alapján.

Az 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről 35 § a).

⁶⁷ „határterületen kívül a Határőrizeti törvény 21.§-ban és a 22.§ (1) bekezdésének c), e), és i) pontjaiban foglalt feladatok végrehajtására alkalmazhatók.” Az 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről 35. § b).

Felvetődhet a jövőben a határvadász század elnevezés, bevetési századra történő módosítása, hiszen:

- a századok fő tevékenységi formája a gyors és váratlan, viszonylag rövid időtartamot felölelő ellenőrzések, bevetések végrehajtása - *ezért bevetési*;
- a határőrségi csapaterő század kötelékbe van szervezve - *ezért század*.

A Magyar Határőrség mobil erejét jelenleg a 15 határvadász század alkotja. Egy század öt szakaszból tevődik össze, mely négy szolgálati szakaszból, egy ún.: technikai szakaszból és egy biztosító részlegből áll. A szolgálati szakaszok létszáma 20-25 fő, a szakaszt három, egyenként 5-8 fős határvadász raj alkotja.

A technikai szakaszba kerültek összevonásra a századnál alkalmazott „nagyértékű” technikai eszközök kezelői (hőkamerás autó, schengen busz, üldöző gépjárművek, mobil bevetési központ), akik a mindenkori szolgálatban lévő szakaszhoz kerülnek beosztásra az általuk kezelt technikai eszközzel együtt. A biztosító részleg létszáma a helyi sajátosságoknak megfelelően 5-11 fő között változik. A század könnyű gyalogsági fegyverekkel rendelkezik (Parabellum pisztoly, AMMSZ gépkarabély, PKM géppuska, SZVD távcsöves puska). Mobilitását csapatszállító autóbusz és egyéb járművek biztosítják.

A századok szolgálati csoportjait az egy célért küzdő, sajátos belső viszonyokkal rendelkező emberek közössége alkotja, melyet önálló vezetés és szoros összetartozás jellemez. Az összetartozás, az önálló feladat-végrehajtás képessége biztosítja azt, hogy egyes feladatokat képesek „erőn felül is végrehajtani.”

Annak ellenére, hogy a Határőrség állományában lévő állandó, csapaterőbe szervezett kötelékek a határvadász századok, e kötelékek állománya az alkalmazások zömében jelenleg nem mint csapaterős kötelék, hanem mint határrendész járőr kerül igénybevétele.

A határvadász századok integrált rendvédelmi alkalmazása lehetőségei

A Rendőrség és a Határőrség integrációját követően a szervezeti felépítés megváltozik ugyan, de a volt rendőrségi feladatok kiegészülnek a határőrségi feladatokkal. A Német Szövetségi Rendőrségi mintát alapul véve az egységes- vezetés, kiképzés, irányítás és alkalmazás miatt, a határvadász erőket a Rendőrségi Biztonsági Szolgálat (REBISZ) alárendeltségébe lenne célszerű elhelyezni, azt felruházva országos illetékességgel.

A schengeni belső határszakaszok közelében, a határforgalom-ellenőrzés megszűnését követően, mindenképpen indokolt a határvadász századok tevékenységének készenléti rendőrségi feladatokkal történő kibővítése.

A két szervezet összevonása során kiemelt figyelmet kell fordítani a következőkre:

- új rendészeti szervezeti minőség kerül létrehozása (mindkét szervezet erősségeinek kell ötvöződnie az új szervezetben);
- uniós-, schengeni-, nemzeti- és szakmai kihívások maradéktalan teljesítése;

- a határforgalom-ellenőrzés megszűnése esetén, a biztonsági deficit csökkentése;
- a határőri, rendőri szakmai szervezeti kultúrához kapcsolódó értékek megőrzése;
- az új szervezeten belüli szervezeten hatékony, komplex gazdaságos és racionalizált működés megvalósítása;
- minden tevékenységi helyzetben törvényes, szakszerű, hatékony, gyors és hatásos reagálás végrehajtása.

Az integráció végrehajtásának főbb követelményei:

- az uniós és schengeni előírások teljesítése;
- racionalizált költséghatékonyság;
- a határbiztonsági és határellenőrzési rendszer fenntartása, közrendvédelmi-közbiztonsági feladatok végrehajtása indokolt esetben csapaterővel;
- a legális és illegális migráció kezelése, idegenrendészeti feladatok végrehajtása;
- a szakmai tudást képező határőri és rendőri állomány megtartása.

A határvadász századok alkalmazásának elgondolása hazánk leendő schengeni „külső és belső határain”

A határellenőrzést végrehajtó szervezet többlépcsős ellenőrzési rendszere a várható schengeni „külső és belső határokon” egyaránt kiépített.

A „schengeni külső határok” közelében végrehajtott ellenőrzés

A határvadász századok jelenlegi tevékenységrendszere és a jövőbeni feladatrendszerének modellezése során az schengeni külső határos viszonylatokban az alábbiakat ölelheti fel: az illetékességi terület mélységében a határrendészeti kirendeltségek mögött önálló II. lépcső létrehozása; önállóan, vagy más szervekkel együtt idegenrendészeti ellenőrzések végrehajtása; az államhatárral kapcsolatos jogsértő személyek, az illegális migránsok, embercsempészek által gyakran használt áthaladási csomópontok, útvonalak, szálláshelyek, gyülekezőhelyek, kirakó-, átrakó- és pihentető helyek ellenőrzése, figyelése az illetékességi területen, illetve az ország mélységében; különböző együttműködő erőkkel együtt országos és helyi szintű akciókban való részvétel; egyéb, a különböző törvényekben a Rendőrség (Határőrség) feladatai közé sorolt feladatok végrehajtása.

A „külső határokon” működtetett határellenőrzési rendszer lényege⁶⁸, hogy a határterületen a határforgalom ellenőrzése az automatizált határforgalom-ellenőrzési rendszer igénybevételével történik majd, mely ellenőrzési rendszer biztosítja a vizumellenőrzéssel megvalósított tömeges ki és beléptetést. A határvadász (bevetési)

⁶⁸ A külső határok átlépését határőrök ellenőrzik, minden személyt minimum-ellenőrzésnek kell alávetni, annak érdekében, hogy a bemutatott útiokmányok alapján a személyazonosságát megállapítsák. Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról II. cím II. fejezet 7. cikk

századok állománya tulajdonképpen a „komplex mélységi ellenőrzési” rendszer működtetésével, az együttműködő szervekkel közösen végrehajtott ellenőrzések során, a szükséges áthaladási csomópontok ellenőrzésével (a modern technikai eszközök alkalmazásával), szükség szerint a határrendészeti kirendeltségek megerősítésével biztosítja a határellenőrzési rendszer első lépcsőjén átjutott személyek elfogását, valamint alkalmazásra kerülhet a közrendvédelmi és közbiztonsági feladatok ellátására.

A „schengeni belső határok” közelében végrehajtott ellenőrzés

A „belső határokon” a határforgalom-ellenőrzés megszűnésével a határellenőrzési rendszer megváltozik. A Schengeni Határellenőrzési Kódexben rögzítettek alapján, a belső határokon csak közrendvédelmi és közbiztonsági ellenőrzések hajthatók végre, amelyek kiegészülhet idegenrendészeti ellenőrzések végrehajtásával.⁶⁹

Az államhatárok szabad átjárhatóságának biztosítása érdekében a végrehajtott ellenőrzések nem irányulhatnak a határforgalom ellenőrzésére.⁷⁰

A határvadász századok integrált rendészeti alkalmazása lehetőségei

Az integrált rendészeti alkalmazás során a következő főbb feladatokat hajthatják végre:

- komplex mélységi ellenőrzés végrehajtása;
- konfliktuskezelési feladatok ellátása;
- objektumőrzési-, objektumvédelmi-, biztosítási feladatok ellátása;
- nemzetközi békefenntartó feladatokban való részvétel;
- nemzetközi akciók végrehajtásában való közreműködés;
- rendkívüli helyzetek kezelése;
- közrendvédelmi, közbiztonsági feladatok ellátása;
- veszélyhelyzeti feladatok ellátása.

⁶⁹ „Az ellenőrzés akkor nem minősül határforgalom-ellenőrzéssel azonos tartalmúnak, ha a rendőri intézkedés: célja nem a határellenőrzés; a közrendet érintő esetleges veszélyhelyzetekkel kapcsolatos általános rendőrségi információk és tapasztalatok alapulnak, és különösen a határokon átnyúló bűnözés ellen irányulnak; előkészítésének és végrehajtásának módja egyértelműen eltér a külső határokon történő rendszeres személyellenőrzésektől; végrehajtására szűrőpróbaszerűen kerül sor” Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról III. cím I. fejezet 21. cikk

⁷⁰ „A belső határokat bármely ponton át lehet lépni anélkül, hogy személyellenőrzésre kerülne sor, függetlenül az adott személy állampolgárságától.” Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról III. cím I. fejezet 20. cikk

A komplex mélységi ellenőrzés végrehajtása

A határvadász századok jelenlegi és jövőbeni alkalmazásának elsődleges és fő színtere a komplex mélységi ellenőrzések végrehajtása. Az illegális migráció elleni szűrőháló működtetésének célja: az országban és a – csatlakozást követően – schengeni térségben való szabad és akadálymentes mozgás biztosítása érdekében, a totális ellenőrzés mellőzésével, differenciált és szelektív módon, az általános rendészeti tevékenység keretében, a rendelkezésre álló erők-eszközök leggazdaságosabb felhasználásával, a jogellenesen Magyarországra belépő és itt tartózkodó, illetve az illegálisan munkát vállaló harmadik állam polgárait, valamint a tagállamok biztonságára veszélyt jelentő személyek felfedése, jogérvényesítési képesség fenntartása és a szükséges intézkedések végrehajtása, a közrend és a közbiztonság javítása.

A komplex mélységi ellenőrző rendszer működtetésében jelenleg öt országos hatáskörű szerv vesz részt: a Határőrség; a Rendőrség; a Vám- és Pénzügyőrség; az IRM Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal; és az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség.

A Határőrség koordinálásával fő feladatuk a közös célok és feladatok alapján összehangolni, hely, idő és módszerek tekintetében az öt szerv ellenőrző tevékenységét, az illegális migráció és a hozzá kapcsolódó bűncselekmények, valamint az érintett szervek hatás- és illetékességi körébe tartozó más jogsértő cselekmények hatékony felfedése és a szükséges intézkedések foganatosítása.

Esetenként szükségessé válhat a határátkelőhelyek közötti határszakaszon, a határrendészeti kirendeltségek megerősítése, ezáltal a határellenőrzés eredményességének biztosítása.

A konfliktuskezelési feladatok végrehajtása, a határvadász század alkalmazása rendészeti célú határbiztosításban⁷¹

Az államhatárral összefüggő válság- és konfliktuskezelési feladatok végrehajtásában alapvetően a határvadász századok vehetők igénybe. A Rendőrség Határőrség szervezeti integrációját követően ez a feladatrendszer változatlanul megmarad, hiszen a Magyar Honvédség alkalmazása az államhatár közeli konfliktus és válsághelyzetek kezelésében nem szerencsés, az összevont rendőri erő alkalmazása során pedig „hiány keletkezhet” azokon a területeken, ahonnan a rendőri erő elvonásra került.

A jövőben sem zárható ki az államhatár mentén kialakuló rendkívüli határhelyzet, amely a határvadász századok jelenlétét igényli. A konfliktushelyzet kezelése során az alábbi feladatokat hajthatja végre:

⁷¹ „A rendészeti célú határbiztosítás a konfliktus kezelésére alkalmazott határőrségi csapaterővel végrehajtott ideiglenes határrendészeti tevékenységek és rendszabályok összessége, amelyek magába foglalják az államhatár őrzetével és a határrend fenntartásával kapcsolatos szigorító intézkedések bevezetését.” DR. DSUPIN Ottó: A Határőrség Viszonylati Parancsnokság és az alárendeltségében alkalmazásra kerülő erők feladatai a konfliktushelyzet kezelésében. ZMNE. Bp. 1996. Egyetemi könyvtár. 585/2217/tk. 55. o.

- a menekültbiztosító osztag feladatainak ellátása, a menekültek összegyűjtése, feltartóztatása, őrzése-védelme, szállítása, menekültgyűjtő állomás üzemeltetése;

Egyes esetekben a rendészeti célú határbiztosítás és a menekültbiztosító osztag tevékenysége időben és térben nem választható el egymástól. Az államhatáron a szomszéd ország felől a menekültek folyamatosan érkezhetnek. Ekkor a rendészeti célú határbiztosítás keretében, menekültbiztosítói feladatokat is el kell látniuk a határvadász alegységeknek.

- megerősített járőrsoportokkal végrehajtott járőrözési rendszer szervezése, a határőrizeti kirendeltség állományának bevonásával, demonstratív jelenlét biztosítása;

A rendészeti célú határbiztosítás során a határőrségi csapaterő egyik legfontosabb feladata lehet a kirendeltség támogatása, hiszen annak létszámviszonyai nem biztosítják az újonnan jelentkező követelmények teljesítését. A határvadászok ebben az esetben a járőrök megerősítésére kerülnek alkalmazásra, fő tevékenységi formájuk a határvonal közelében, a kirendeltség járőreivel közösen, vagy önállóan végrehajtott csoportos járőrözés.

- A schengeni belső határokon a határforgalom ellenőrzés visszaállítása⁷², a külső határokon a határátkelőhelyek megerősítése, biztosítása, a provokációk megelőzése;

A schengeni belső határokon a csapaterős állomány részei működtethetik az ideiglenes határátkelőhelyeket, a külső határszakaszokon elháríthatják a határátkelőhely rendjét veszélyeztető rendkívüli eseményeket (terrorcselekmények, merényletek) biztosítva ezzel a határforgalom ellenőrzését.

- a lakosság biztonságérzetének megerősítése, közbiztonság, közrend növelése, a határrend fenntartásának elősegítése;

Az új Rendőrségi törvény alapján biztosított a határvadász (bevetési) századokkal a közrendvédelmi, közbiztonsági feladatok ellátása.

- az államhatárhoz közel fekvő települések őrzése és a túloldali terület folyamatos figyelése;

A rendészeti jellegű határbiztosítás során a határvadász századok egyik fő feladata a határközeli települések őrzése. Ez a tevékenység ellenőrző-átengedő pontok alkalmazásával, figyelő és mozgó járőrök kiküldésével valósul meg. A túloldali terület és légtér figyelésére összefüggő figyelő-jelzőrendszert működtetnek.

- az államhatár határőrizeti jellegű lezárásának előkészítése, ellenőrző-átengedő pontok létesítése, működtetése, az áthaladó személy- és járműforgalom szűrése;

⁷² A tagállamok a közrendet vagy a belső biztonságot fenyegető komoly veszély esetén legfeljebb 30 napos időtartamra – illetve a komoly veszély várható időtartamára, ha az meghaladja a 30 napos időszakot – visszaállíthatják az ellenőrzést a belső határaikon” Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról III. cím II. fejezet 23. cikk.

A németországi 2006-os Labdarúgó Világbajnokságon a Német Szövetségi Köztársaság ideiglenesen, területi és időbeni korlátozással visszaállította a belső határokon a határforgalom-ellenőrzését.

Ellenőrző-átengedő pontok létesítése a határátkelőhelyek előtt, a lopott gépkocsik és csempészárúk külföldre juttatásának megakadályozása céljából. A rendészeti feladatok ellátása során szükség van a zárási terepszakaszok szemrevételezésére, a zárási, kutatási feladatok ellátására való felkészülésre.

- elfogott vagy feltartóztatott személyek őrzése-védelme, részvétel személyek államhatáron történő átadás-átvételében;

Feladatként jelentkezik a nagy számban elfogott vagy feltartóztatott személyek őrzés-védelmének biztosítása. Ezen feladatok ellátásában a határőrségi csapaterő kiválóan alkalmazható.

- ellenséges fegyveres személyek megjelenése esetén a zárási terepszakaszok elfoglalása, a tartózkodási helyüknek a lokalizálása lezárása, a személyek elfogása, felszámolása;

A határőr csapaterő határrendészeti tevékenysége során egyaránt alkalmazható a fegyveres csoportok mozgásának megakadályozására, lokalizálására, halasztást nem tűrő esetekben a fegyveres csoportok felszámolására (a fegyveres csoportok felszámolását általában a Rendőrség Terorrelhárító Szolgálat végezi).

- terepen mozgó ember-, áru-, kábítószer-, fegyvercsempész személyek (bandák) tevékenységének megakadályozása, felszámolása;

A zárási terepszakaszok elfoglalásával, ellenőrző-átengedő pontok működtetésével a határőrségi csapaterő hatásosan alkalmazható a terepen mozgó ember-, áru-, kábítószer- és fegyvercsempész személyek (bandák) tevékenységének megakadályozására. A csempésztevékenység egyre jövedelmezőbb „üzletággá” fejlődik. Várhatóan a jövőben az egyre erőszakosabb cselekmények megjelenésével számolhatunk.

Az objektumőrzési- objektumvédelmi feladatok végrehajtása

A határvadász századok felkészítése, felszereltsége alkalmas arra, hogy az alkotmányos jogrend alapállapotában és a veszélyeztettség időszakában, hazánkban, vagy külföldön, állandó- vagy ideiglenes jelleggel objektumőrzési- objektumvédelmi feladatokat hajtsanak végre.

Az őrzés-védelem kiterjedhet: objektumok, területek őrzése-védelmére; közúti és vasúti szállítmányok őrzése-védelmére; személyek őrzése-védelmére.

Az objektumőrzési feladatok végrehajtása

A határvadászok feladataikat végrehajthatják terület-, pont-, kombinált őrzéssel, ellenőrző-áteresztő pont telepítésével és működtetésével.

Az objektumok, területek őrzésére a következő őrzési módok alkalmazhatóak:

- területőrzés: az objektum egészének őrzése, határainak lezárásával. Az objektum határa az őrzési vonal, az ezen belüli terület az őrzött terület.
- pontőrzés: az objektumnak csak a legfontosabb részét biztosítja. (például egy raktár őrzése)
- kombinált őrzés: az előbbi két alapvető őrzési mód, együttes alkalmazása úgy, hogy az objektumon belül egyes részeket külön is őriznek.

A veszélyeztetettség időszakában a határőrök kiválóan alkalmazhatók objektumőri, objektum biztonsági feladatok ellátására.

Az objektumvédelmi feladatok végrehajtása

Elsősorban a veszélyeztetettség időszakában és minősített időszakban van jelentősége ezen feladatok végrehajtására. Az objektum védelmét az adott objektum ügyeleti szolgálata, (közvetlen észlelés alapján, vagy járőr bejelentés alapján), vagy az objektumot biztosító alegység parancsnoka, vagy annak előljárói rendelhetik el az alábbi esetekben: az épületet fegyveres támadás éri, vagy annak veszélye fenyegeti; az épület közelében ellenséges tevékenység észlelhető.

Az objektumvédelem megszervezése során, a határvadász század, vagy részei a következő védelmi módokat alkalmazhatja: pontvédelem; körvédőképes védelem; körvédőképes védelem, pontvédelemmel együtt alkalmazva.

A közúti- vasúti szállítmányok biztosítása

Határvadász alegységek feladatul kaphatják a kiemelten fontos szállítmányok őrzését-védelmét/ IFOR erők, ENSZ csapatok kísérése, átléptetése az államhatáron /.

A közúti- vasúti szállítmányok őrzés-védelme

A szállítmányok kísérése rendészeti feladat, amennyiben őrzéséről gondoskodni szükséges. A nyugat európai példák alapján, hazánkban is előfordulhat, hogy veszélyes szállítmányokat kell átkísérni az ország területén. Ebben az esetben a határvadászok végrehajtják a szállítmány biztosításával kapcsolatos összes feladatot.

Személyek, csoportok őrzése

A személyek, csoportok kísérése, őrzése és védelme is fokozottan jelentkező feladata lehet a határvadászok számára, hiszen az előállított és elfogott személyeket szállítani szükséges. (bírószáki tárgyalásra szállítás, őrzés, kitoloncolás végrehajtása, stb). Ezekben az esetekben a határvadászokat speciálisan fel kell készíteni a feladatára.

Személyek, csoportok védelme

A határőrség alegységek személybiztosítási feladataiba is bevonhatók. Előfordul azonban, hogy a határőrség alegységeinek nem csak személyeket, hanem csoportokat kell védelembe részesíteni. (pl.: menekültek védelme).

A hazai- és külföldön lévő magyar külképviseletek őrzése-védelme

A Magyarországon lévő, külföldi külképviseletek egy részének őrzését és védelmét a Határőrség Országos Parancsnokság Szervezetében lévő Bevetési Főosztály Külképviseleti Objektumvédelmi Osztálya hajtja végre a Rendőrséggel együtt. Konfliktushelyzet esetén, vagy a veszélyeztetettség egyéb időszakában indokolt ezen kötelek megerősítése, pihentetése. E feladatrendszer végrehajtásában is hatékonyan közre tudnak működni a határőrség erők.

Kiemelt feladatként jelentkezik a hazai- és nemzetközi viszonylatban a fontos objektumok, létesítmények, terrorveszélyes helyszínek őrzése-védelme. A csapaterő sokoldalúan alkalmazható ezen feladatok ellátására itthon és külföldön egyaránt. Feladataikat alapvetően az objektumvédelemnél leírtak alapján hajthatja végre, nem belépve a külföldi külképviseleti objektum területére.

A külföldön lévő, magyar külképviseletek őrzését-védelmét a németországi gyakorlat alapján azokban az országokban, amelyekben a kialakult helyzet igényli, a magyar határőrség állomány is végrehajthatja. A szakemberek rendelkeznek mindazon képzettséggel és felszereléssel, amely szükséges a feladatok végrehajtásához.

Nemzetközi békefenntartó feladatokban való részvétel

ENSZ békefenntartó műveletekben való részvétel

Napjainkban a határőrség századok külföldi, az unió területén történő alkalmazás jogi feltételei jelenleg még hiányoznak, az a jövőben mindenképpen pótlásra szorul. A téma aktualitását bizonyítja az is, hogy Magyarország európai uniói tagsága indokoltá teszi ennek a problémakörnek a vizsgálatát, hiszen a Hágai Program elemeiben ott rejtőzik a határőr kötelek külföldi alkalmazásának lehetősége.

A határőrség századok állománya rendkívül jól képzett, a feladatait magas szinten képes végrehajtani. Az ENSZ egyre nagyobb szerepet vállal a békefenntartó missziókban. A Hágai Program is előírja az Európai Unió békefenntartó alakulatának létrehozását⁷³, melynek célja hogy segítse a válságszituációk megoldását, valamint ellenőrizze a kialakuló konfliktusokat az unió határain kívül. A létrehozásra tervezett új békefenntartó alakulat legfeljebb 5000 fő speciálisan képzett rendőri erőből áll majd. Ennek a nemzetközi erőnek az első missziói már sikeresen lezajlottak (EU Police Mission Bosznia és Hercegovina 2003. január 1-től /EUPM/; 2003. december 15-től /ROXIMA/).

⁷³ http://eu.ert.com/justice_home: EU békefenntartó alakulat (2006. 08. 12-ei letöltés)

Magyarország uniós tagságából adódóan, felajánlhatja a határvadász századok állománya ezen feladatok végrehajtására felkészített és felszerelt elemeit ezen feladatok végrehajtására.

Egyéb békefenntartó missziókban való részvétel

A Magyar Határőrség tisztjei évek óta részt vesznek a békefenntartó missziókban. A shinai-félszigeti, a jordániai, boszniai és hercegovinai missziók határőr résztvevői bizonyították a határőr tisztek kiváló teljesítményét.

Nemzetközi akciók végrehajtása (Frontex)

A magyar határőrségi csapaterő hazai határrendészeti tevékenysége alapján bizonyosra vehető, hogy az uniós nemzetközi műveletek során is képes hatékonyan végrehajtani a számára kitűzött feladatokat. Egyedüli akadályozó tényező az állomány idegennyelv-ismeretének hiánya.

A Magyar Határőrség, (ezen belül a határőr csapaterő helyzete) az Európai Unió körében elfogadott. A századok feladatköre rendkívül sokrétű (a határrendészeti feladatoktól kezdve az idegenrendészeti részfeladatok végrehajtásáig minden feladatba bevonhatóak). A jövőben indokolt a jogszabályi környezet ezen feladatokhoz történő hozzáigazítása.

A határvadász századok alkalmazása rendkívüli helyzetek kezelésében

A biztonság megteremtésre vonatkozó feladatrendszerben a határvadász századok is kiveszik a részüket. A rendőri-határőri szervezeti integráció után ez a tevékenységrendszer a jövőben még inkább előtérbe fog kerülni. A határvadász századok jól kiképzett állománya sokoldalú feladatvégrehajtásra alkalmas. A rendkívüli helyzetek elhárításában és a következmények felszámolása nem nélkülözheti a századok alkalmazását ezen a területen sem.

Közrendvédelmi- közbiztonsági feladatok végrehajtása határőr csapaterővel

A határőr csapaterő alkalmazására az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (a továbbiakban Rendőrségi törvény) VI. fejezetének rendelkezései az irányadók, a következő megjegyzéssel. Jelenleg nem alkalmazható határőr csapaterő a Rendőrségi törvény 58.§ (1) bekezdésének g) pontjában, valamint az 59.§-ban meghatározott esetekben. (Gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó, vagy más jelentős rendezvény rendjének a biztosításában, és tömegosztatásban.) A határőr csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén a Rendőrségi törvény 51.§ (2) bekezdése alapján, csak utasításra használható lőfegyver.

A rendőri és határőri integrációt követően a határvadász századok állománya közrendvédelmi- közbiztonsági feladatok ellátásában történő alkalmazása megegyezik a rendőrség készenléti erőinek alkalmazásával. A jogszabályok biztosította lehetőségek alapján a határőr erők igénybe vehetők a járőrözési feladatok ellátásán túl a csapaterővel megoldandó feladatok végrehajtására is. Ebben az esetben azonban az állomány kiképzését és a kötelek karhatalmi feladatokra való összekovacsolását végre kell hajtani, amelynek időtartama a szakemberek szerint 3-5 hetes intenzív képzést igényel. A századok jelenlegi felszerelése sem alkalmas ezen feladatok ellátására. Mindenképpen szükséges tömegoszlató felszereléssel történő ellátásuk.

A csapaterővel megoldandó közrend közbiztonsági feladatok az alábbiak lehetnek: tömegoszlátás; zárás; kutatás; blokározás; biztosítási feladatok ellátása.

A tömegoszlátást végrehajtó csoportosítás esetén, a századból a következő alakzatok hozhatók létre: mozgó sorfal; oszlató ék; sorfaloszlop; mozgósorfal és oszlató ék együttes alkalmazása.

A határvadász századok alkalmazása, veszélyhelyzetekben, katasztrófák elhárításában

A veszélyhelyzetek elhárításában való részvétel összetett feladat. Az állam alkotmányos kötelessége a polgári élet- és vagyonbiztonságának biztosítása. A fenyegetettség és káresemények elhárításában szerzett napi tapasztalatok azt bizonyították, hogy kiemelt jelentőséggel bír a katasztrófák elleni védekezés tervezése, szervezése, a polgári lakosság és a mentésben részt vevő szervezetek felkészítése, a szükséges eszközök, anyagok készletezése.

A 48/1999. (XII.15.) BM. rendelet alapján a Határőrség katasztrófavédelmi feladatai ellátása során a határvadász kötelek a következő feladatok végrehajtásában vehetnek részt, amely nemzetközi méreteket is ölthet:

- árvíz, belvíz elleni védekezésben, a kitelepített lakosság ellátásában;
- természeti csapások, ipari balesetek következményeinek felszámolásában;
- a veszélyeztetett határterületi lakosság kitelepítésében;
- meghatározott körzetek lezárásában, objektumok őrzésében, védelemében;
- bajba jutott légi jármű felkutatásában, mentési munkálatok (helyszínbiztosítás) végrehajtásában

A jogszabályban meghatározott feladatok végrehajtását elsősorban a megfelelő mobilitású, a feladatellátáshoz szükséges eszközökkel ellátott határvadász alegységek számára tervezi a Határőrség vezetése.

A csapaterővel végrehajtható feladatok: lakosság, értékek mentése; sérültek, romok alatt rekedt személyek felkutatása, személyek kimenekítése; terület lezárása; a katasztrófa-súlytotta területre való ki- és belépés ellenőrzése; a mentőalakulatok mozgásának biztosítása; a lakosság, anyagok szállítása tehergépjárművekkel.

Egyéb veszélyhelyzetek

Migrációs tömegmozgások kezelése

Határvadász (bevetési) századok feladata lehet: a kialakult menekültügyi helyzet kezelése az érintett szervezetekkel (Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, helyi önkormányzatok, stb.); a szükséges előkészítő tevékenységek egyeztetése; az ideiglenes menekült gyűjtő helyek kijelölése, berendezése, működtetése; a menekültbiztosító erők állományának felkészítése; menekültek összegyűjtése, ellenőrzése, szükség szerinti egészségügyi és élelmezési ellátása, továbbirányítása (szállítása); menekültgyűjtő helyek működtetésében való részvétel; erők, eszközök szükséges mértékű átcsoportosításának előkészítése, végrehajtása; az átkelőhelyeken, illetve a zöldhatáron érkező menekültek összegyűjtése.

Jellemzően visszatérő tömegmozgások, torlódások kezelése

Határvadász század közreműködik: a torlódás lehető legrövidebb időn belül történő megszüntetésében; az utasok, együttműködő szervek, túloldali határőrizeti szervek tájékoztatásában; a kritikus pontok megerősítésében, erők eszközök szükség szerinti átcsoportosításában; az átkelőhelyek rendjének fenntartásában; az utasok mozgásának szervezett irányításában; a feladat kezelésében résztvevő más szervekkel, szervezetekkel.

Bajbajutott légi jármű felkutatásában való részvétel

A 30/1998. (IV. 24.) BM–HM–NM–PM együttes rendelet alapján a kutató-mentő tevékenységet az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóságon szükség esetén megalakuló Mentést Összehangoló Központ (továbbiakban: MÖK) irányítja. A riasztási adatlap alapján az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság igazgatója dönt arról, hogy a légi jármű baleset jellegének, mértékének megfelelően szükség van-e a MÖK. összehívására, vagy csak területi csoportot hoz létre az érintett szervek képviselőiből. A határvadász századok állománya részt vehet: a bajbajutott légi-járművek megsegítését szolgáló földi kutató-mentő szolgálatban való tevékenységben, a mentési munkálatok (helyszínbiztosítás) végrehajtásában.⁷⁴

A fenti együttes rendelet a Határőrség részére is határoz meg feladatokat, melynek célja a földi kutatás-mentésben való szervezett, hatékony részvétel biztosítása.

⁷⁴ pl.: 2006. január 19-én 19.00-20.00 óra között Hejce község térségében lezuhant szlovák felségjelű AN-24-es katonai utasszállító repülőgép felkutatása, valamint területbiztosító, kutató-mentő tevékenység.

Összegzett következtetések, javaslatok, ajánlások megfogalmazása

Következtetések

- A határrendészeti-, közrendvédelmi-, közbiztonsági feladatok ellátása során minden helyzetben meg kell felelni az általános elvekben rögzített követelményeknek. A határ vadász (bevetési) század olyan tartalék erőt képvisel, amelyről a feladat végrehajtásuk során, a rendészeti szervek nem mondhatnak le
- A Rendőrség és a Határőrség szervezeti integrációja során a határ vadász századok állományát önálló szervezeti egységként, a jelenlegi felépítésében célszerű a rendőri szervezetbe integrálni. A század tevékenysége a bevetési- és kommunikációs központon keresztül működtethető (bevetés-irányítási, vagy műveletirányítási központ).
- A határ vadász századok schengeni külső határok közelében történő elsődleges alkalmazási területe a határrendészeti alkalmazás, amely során az illegális migráció elleni mélységi szűrőháló működtetésébe meghatározó szereppel bír.
- A konfliktushelyzetek kezelése is határ vadász (bevetési) századok alkalmazásával oldható meg, hiszen az államhatár melletti konfliktushelyzet kezelése is rendvédelmi csapaterőt igényel.
- Az objektumőrizeti- objektumvédelmi feladatok ellátásában is elsődleges szerep a határ vadász alegységeknek jut.
- A magyarországi, külföldön lévő külképviseletek őrzése - német mintára - a határ vadászokkal is megoldható. A jövőben a nemzetközi békefenntartó erők magyar kontingenseiben is indokolt a határ vadászok részvétele, mivel a misszióban előforduló legtöbb feladat végrehajtására jól felkészült a határ vadász század állománya.
- A jövőben kiemelt feladatként jelentkezhet a menetoszlopok, közúti- vasúti szállítmányok biztosítása.

A Határőrség és a Rendőrség integrációja után, az állomány legyen folyamatosan felkészítve és bevonva a közrendvédelmi és közbiztonsági tevékenységrendszeren belül a rendőri csapaterős feladatok végrehajtásába, a Határőrség határ vadász századainak megfelelő felkészítése és technikai felszerelés után - kiegészülhetnek - a rendezvénybiztosítási és a közrendvédelmi feladatok ellátásával is.

A „szabad határok” miatt a csatlakozást követően a jövőben számítani lehet a huliganizmus elterjedésére⁷⁵, mely nem csak a fővárost érintheti, hanem az ország teljes területét is.

A Határőrség és a Rendőrség integrációjával megoldódnak a határ vadász századok alkalmazásának (Határőrség rendészeti alkalmazása) törvényi és jogszabályi problémái.

⁷⁵ Lásd: a 2005-2006. évi a franciaországi (Párizsi) zavargásokat, a 2006. őszi magyarországi eseményeket, a 2007. júniusi G-8 rotterdami csúcstalálkozó eseményeit, amelyek a közrendet és közbiztonságot jelentősen veszélyeztették.

Javaslatok, ajánlások:

Az alkalmazás jogi feltételeinek szélesítése:

- szükséges továbbá bővíteni a hazánkkal szomszédos országok között, a kétoldalú megállapodások körét, amelyek alapja a kölcsönös előnyök kihasználása, a hatékony, de költségtakarékos együttes tevékenység;
- a nemzetközi műveletekben történő alkalmazásnak elsősorban jogi akadályai vannak. Indokolt az uniós tagországok között kétoldalú megállapodás megkötése, melynek alapja a kölcsönös előnyök kihasználása, a hatékony, de költségtakarékos együttes tevékenység;
- meg kell teremteni a közös tevékenység anyagi hátterét, uniós pályázatok és FRONTEX források felhasználását;
- a FRONTEX szervezetében - magyar részről - kezdeményezően kell fellépni a csapaterő nemzetközi alkalmazásának témakörében, kísérleti jelleggel elő kell készíteni a határvadász századok, vagy annak részei nemzetközi igénybevételét.

A mobilitás további fejlesztése:

- a határvadász századok mobilitása a csapatszállító buszok alkalmazásával megoldott, de a manőverező képesség növelése érdekében a már rendszerben lévő közlekedési eszközökhöz az elegendő üzemanyag biztosítása indokolt;
- szükséges jó terepjáró-képességgel rendelkező olyan gépjárműpark fenntartása, mellyel biztonságosan biztosítható az elfogott személyeknek a terepről a kivizsgálás helyére történő beszállítása.

Az informatika, az összeköttetés fejlesztése:

- a TETRA rendszer teljes üzembeállításával indokolt biztosítani a még megbízhatóbb összeköttetést (ez a feladat napjainkban megvalósulás előtt áll), lehetőséget keresni az együttműködő szervekkel és a műveletirányító központtal történő folyamatos és megbízható kapcsolattartásra;
- szükséges a korszerű hírközlő és adatátviteli rendszerekkel kompatibilis, korszerű, mobil számítógépes összeköttetés, az adatbázisokhoz való hozzájutás megteremtésének biztosítása;
- indokolt a vezetési rendszerek összehangolása, a társszervekkel való közös vezetési gyakorlatok végrehajtása, különleges időjárási és terepviszonyok között, valamint közös, digitális alapú egyezményes jelrendszer kidolgozása.
- a vezetési központban (műveletirányító központ) legyen megtalálható, vagy elérhető a működéshez (vezetéshez, döntések meghozatalához) szükséges összes információ (jogszabályok, szakértők névjegyzéke, tervek elképzelések egy-egy helyzet kezelésére, előző helyzetekből levont tapasztalatok);

A felszerelés fejlesztése:

- felszerelésében képessé tenni, képzésben pedig felkészíteni a határvadászokat a közrendvédelmi-, karhatalmi-, békefenntartói-, katasztrófavédelmi- és veszélyhelyzeti feladatok ellátására, kisebb autó-, kábítószer-, fegyver-, embercsempész bandák lokalizálására, szükség esetén a felszámolásukra, a nemzetközi műveletek során az együttműködési feladatok végrehajtására;
- a határvadászoknál rendszeresített egyenruha a határőr ékítmények kivételével teljesen megegyezik a rendőrségi szolgálati öltözettel. Javasolom, hogy a szervezeti integrációt követően is maradjanak meg az egyenruhán a határőr ékítmények;

A diszlokáció korszerűsítése:

- a határvadász alegységeket mélységi területeken az áthaladási csomópontok közelében, az illegális migrációs fő irányokban célszerű állomásoztatni, de mobilitásuk biztosítja az ország teljes területén történő alkalmazását;
- az országos főirányokban, elsősorban a leendő „külső határok” mellett, célszerű meghagyni a határvadász századokat, azokat elsősorban határrendészeti feladatokra indokolt igénybe venni;
- a schengeni belső határok közelében a határvadász századokat elsősorban közrendvédelmi, közbiztonsági feladatok végrehajtására kell igénybe venni.
- szükséges a veszélyeztetett területeken készenléti körletek kijelölése és berendezése az esetleges megerősítő állomány kulturált elhelyezésének biztosítására.

Az együttműködés új formáinak fejlesztése:

- indokolt az összes hazai és külföldi együttműködő szerv bevonásával közös vezetési gyakorlatok végrehajtása, modellezve a bonyolult körülményeket;
- kiemelt hangsúlyt kell fektetni az együttműködő szervek közötti az információk folyamatos cseréjére, áramoltatására, a tájékoztatására, a bevetési- és műveletirányítási központok működtetésére.

Az állomány képzettségének javítása:

- folyamatosan gondoskodni szükséges az állománynak a feladatokra történő gyakorlatias és többirányú képzéséről, kiemelt figyelmet kell fordítani az új feladatok ellátására való felkészítésre (pl.: karhatalmi feladatok, objektumőrzési feladatok, menekültbiztosítói feladatok ellátása);
- a határvadász századok személyi állományát úgy célszerű összeállítani, hogy az a fiatalabb korosztályú személyekből tevődjön össze, hogy az állomány a fokozott szolgálati megterhelést (sok utazás, külföldi szolgálat, vezénylések stb.) jól bírja;

- a határ vadász századok állománya az évek során összekovácsolódott, jól felkészült, ütőképes csapatot alkot. Javaslom, hogy a szakaszok, szolgálati csoportok szervezete ne legyen megbontva, ezzel biztosítható a feladatok végrehajtásának eddigi magas színvonala;
- fejleszteni indokolt az állomány nyelvképzését (minden határ vadász legyen képes több, a leggyakrabban használt idegen nyelven /angol, német és a szomszédos országok nyelvei/ felszólítani a külföldit a jogsértő cselekmény abbahagyására, tudjon végrehajtani igazoltatási feladatokat, tudjon a határ területen leggyakrabban előforduló külföldiekkel elemi fokon kommunikálni). Indokolt, hogy a vezetői állomány legyen felkészítve és legyen képes angol nyelvű⁷⁶ szakmai témájú kommunikációra.

Munkámban a határ vadász századok komplex rendészeti alkalmazási lehetőségeit kívántam – a legfontosabb tevékenységek kiragadásával, a teljesség igénye nélkül – ismertetni, azzal a céllal, hogy a tanulmány a határ őr i és rend őr i vezetőknek alapul szolgáljon a határ vadász századok jövőbeni alkalmazását illetően. A tanulmány munkaanyagként felhasználható az integrációt előkészítő tervező-szervező munkában.

A jövőben az állami vezetésnek folyamatosan biztosítani kell az unió és schengen által elvárt határ biztonságot, egységes köz- és határ biztonsági rendszert kell működtetni, amelynek meghatározó elemei lehetnek - a rend őr ségi csapaterős tevékenységrendszerrel felruházott - határ vadász századok. Az új, integrált rend őr ségi szervezetben a határ vadász századok alkalmazása rendkívül szerteágazó lehet, hiszen a jelenlegi határ ellen őr zési és idegenrendészeti feladatokon kívül, a jövőbeni alkalmazási lehetősége számos elemmel bővíthet, munkámban ezeket a lehetőségeket kívántam bemutatni. Indokolt a határ vadász századok újszerű alkalmazásához szükséges új szabályzók kidolgozásához, határ őr és rend őr szakemberekből álló kidolgozó csoport összeállítása.

Végző megállapításom az, hogy a jövőben szükséges, a határ vadászok feladat és tevékenységrendszerének a megváltozott helyzethez történő hozzáigazítása úgy, hogy a komplex biztonság rendszerében jelentős részt vállalva, részt vegyen az uniós, a nemzetközi, a hazai műveletek végrehajtásában is. Ezeket a feladatokat csak egy jól szervezett, kitűnően felkészített, technikai eszközökkel jól felszerelt, ütőképes állománnyal tudja ellátni.

⁷⁶ Megítélésem szerint, a jövőben az angol nyelv lesz az alapvető kommunikációs eszköz Európában.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A többször módosított 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya
- T/2915. sz. törvényjavaslat a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. Törvény módosításáról
- A módosított 1997. évi XXXII. törvény a határőrizetről és a Határőrségről
- T/2922. sz. törvényjavaslat az államhatárról
- A Határőrizeti törvény végrehajtására kiadott 66/1997. (XII.10.) BM rendelet
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
- 1996. évi XXXVII. tv. a polgári védelemről;
- 1999. évi LXXIV. tv. a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről;
- 1997. évi XXXII. tv. a határőrizetről és a Határőrségről;
- 2/2004. BM utasítás; 3/2004 BM. utasítás (Belügyi Közlöny Bp. 2004. 1-2-sz.);
- 40/2001. (XII.23.) BM. rendelete a Határőrség Szolgálati Szabályzatáról;
- Az Európai Parlament és Tanács 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határellenőrzési Kódex) létrehozásáról.
- A 20/2004. számú BM-FMM-PM együttes utasítás az illegális migráció és az ahhoz kapcsolódó más jogellenes cselekmények elleni hatósági fellépés hatékonyságának növelésére, illetve összehangolására
- A Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata 11/1998. (IV.23) ORFK utasítás
- A Magyar Köztársaság területén működő, a nemzetközi jog alapján kiváltságot és menetességet élvező diplomáciai és konzuli képviseletek, valamint a nemzetközi szervezetek objektumai őrzésének rendjéről szóló 43/1997. (III. 12. Korm. Rendelet